

Вовченко Р. С.*аспірант, ДВНЗ «Університет банківської справи», Україна;
e-mail:rvovchenko@gmail.com*

ПІДХОДИ ДО РОЗКРИТТЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Анотація. В статті доведено актуальність і значущість питання забезпечення фінансової безпеки банківського сектору економіки України, що зумовлює необхідність адекватного теоретичного осмислення і розробки практичного інструментарію її забезпечення в нашій країні. Розглянуті підходи до визначення сутності фінансової безпеки банківського сектору національної економіки. Висвітлена багатоаспектність тлумачення в економічній літературі понять «безпека банківського сектору», «економічна безпека банківського сектору». Наведено авторське бачення сутності фінансової безпеки банківського сектору національної економіки.

Ключові слова: банківський сектор, банківська безпека, фінансова безпека банківського сектору.

Формул: 0; рис.: 0, табл.: 1, бібл.: 12.

Vovchenko R. S.*postgraduate student, SHEI Banking University, Ukraine;
e-mail:rvovchenko@gmail.com*

APPROACHES TO DISCLOSURE OF THE ESSENCE OF NATIONAL ECONOMY'S BANKING SECTOR FINANCIAL SECURITY

Abstract. The article proves the actuality and importance of the banking sector of Ukrainian economy financial security implementation. Clear definition of the nature of banking sector of national economy financial security is the basis of forming a system of its implementation, which in turn is based on development of concepts, strategies and tactics of implementation process with definition of requirements for such a system and principles of its organization, its goals and objectives, objects and subjects, mechanisms of implementation (methods, tools, incentives and levers) and providing subsystems (legal, organizational and technical, financial, HR, technological, informational, analytical, system of control and monitoring). First of all, the system of banking sector of national economy financial security implementation must be dynamic and able to adapt oneself to changing operating conditions. In order to form an effective system of banking sector of national economy financial security it is vital to clearly identify the factors that determine its condition and threats to it, as well as indicators for assessing its level.

Keywords: banking sector, banking security, banking sector financial security

Formulas: 0; fig.: 0, tabl.: 1, bibl.: 12.

JEL classification: G 21, E 44.

Вовченко Р. С.*аспірант, ГВУЗ «Університет банківського дела»
e-mail:rvovchenko@gmail.com*

ПОДХОДЫ К РАСКРЫТИЮ СУЩНОСТИ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Аннотация. В статье доказана актуальность и значимость вопроса обеспечения финансовой безопасности банковского сектора экономики Украины, обуславливающих необходимость адекватного теоретичного осмысления и разработки практического инструментария ее обеспечения в нашей стране. Рассмотрены подходы к определению сущности финансовой безопасности банковского сектора национальной экономики. Освещена многоаспектность толкования в экономической литературе понятий «безопасность банковского

сектора», «экономическая безопасность банковского сектора». Приведено авторское видение сущности финансовой безопасности банковского сектора национальной экономики.

Ключевые слова: банковский сектор, банковская безопасность, финансовая безопасность банковского сектора.

Формул: 0; рис.: 0, табл.: 1, библи.: 12.

Вступ. Ефективне функціонування банківського сектору національної економіки з метою організації безперервного руху акумульованих фінансових ресурсів, їх розподілу і перерозподілу в інтересах усіх без винятку економічних агентів, забезпечення його поступального і стійкого розвитку, зниження криміналізації, унеможливлення використання його для відмивання брудних грошей і фінансування тероризму неможливі без дотримання високого рівня його фінансової безпеки. На забезпечення ж останньої негативно впливає те, що банківська діяльність здійснюється в умовах численних різнопланових об'єктивних і суб'єктивних, зовнішніх і внутрішніх загроз. А глобалізаційні та інтеграційні процеси, впровадження новітніх інформаційних технологій, посилення конкуренції в банківській сфері, відсутність всебічної нормативно-правової регламентації банківської діяльності, нерозвиненість вітчизняних фінансових ринків, зростання економічної злочинності зумовлюють появу нових викликів і загроз фінансовій безпеці банківського сектору (ФББС). Крім того, сьогодні відсутні обґрунтована концепція і стратегія забезпечення ФББС економіки України, єдині методичні підходи до оцінки її рівня.

Ось чому питання забезпечення ФББС економіки України набувають першочергового значення, потребують адекватного теоретичного осмислення і розробки практичного інструментарію її забезпечення в нашій країні.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Проблематикою економічної і фінансової безпеки комерційних банків і банківського сектору загалом займалися такі вітчизняні вчені, як О.Барановський, Т.Болгар, Р.Гриценко, М.Єрмошенко, М.Зубок, О.Кириченко, В.Коваленко, О.Колодізев, В.Краліч, І.Крупка, Л.Патерікіна, О.Пластун, О.Штаєр, С.Яременко, а також зарубіжні дослідники Л.Абалкін, Д.Алексєєва, В.Аленін, Д.Артеменко, А.Бриштєлев, Т.Гадомська, В.Гамза, О.Ілинич, М.Калугін, О.Канаєв, О.Козловський, Д.Кольцов, Є.Кулікова, Є.Лясковський, Н.Наточєєва, Н.Савинська, І.Семенов, В.Сенчагов, К.Тихонков, І.Ткачук, В.Черенков.

В їх працях досліджувались сутність і складові, загрози економічній і фінансовій безпеці банків, вплив зовнішньої заборгованості на економічну безпеку банківського сектору, окремі аспекти безпеки його регіональних сегментів.

Водночас, сьогодні в економічній літературі відсутнє усталене визначення сутності ФББС національної економіки. Натомість дослідники акцентують увагу переважно на поняттях «фінансова безпека банку», «фінансова складова економічної безпеки банківської діяльності», «фінансова безпека в банківському секторі», притаманних банківському мікрорівню.

Відтак, особливої актуальності набуває обґрунтоване визначення сутності ФББС національної економіки та її різновидів.

Результати дослідження. Ситуація, що склалася в науковому забезпеченні формування системи ФББС в Україні, свідчить про прорахунки концептуального характеру. Банківська сфера, що реально існує як цілісне явище, не має адекватного теоретичного і методологічного системного відображення. Відсутня і повноцінна методологічна база для вирішення окремих завдань захисту банківських установ. Бракує досліджень, присвячених з'ясуванню базових понять. Відсутні науково обґрунтована концепція і механізм забезпечення фінансової безпеки банківської діяльності, системні описи видів і змісту загроз фінансовій безпеці банківських інститутів, ґрунтовна характеристика фінансових регуляторів безпеки та стабільності функціонування банківського сектору[1, с.7].

Визначення сутності ФББС національної економіки має здійснюватись у такій логічній послідовності: банківська безпека → безпека банківського сектору → економічна безпека банківського сектору → ФББС.

Безпеку банківського сектору можна вивчати в різних аспектах: з правової і соціальної точок зору, з позицій економіки, організації, техніки, психології, інформації й інших. Втім, найважливішою стороною безпеки банківського сектору є його економічна, а в ній фінансова безпека, оскільки вона виражає основоположні інтереси людей, господарюючих суб'єктів, суспільства і держави, і, відтак, багато в чому зумовлює характер і напрями їх дій.

Висвітлення питань банківської безпеки в спеціальній літературі має дві особливості: по-перше, досліджуються різні аспекти грошово-кредитної політики країни з позиції вивчення її безпеки, тобто аналіз цієї проблеми здійснюється на макрорівні; по-друге, розглядається безпека банку як окремо взятої установи, тобто проблема в цьому разі вивчається на мікрорівні.

Досліджень, які б в комплексі розглядали проблеми забезпечення безпеки банківського сектору на мезорівні, тобто на рівні регіону, вкрай мало, хоча окремі аспекти розвитку регіональних сегментів банківського сектору з позиції їх безпеки висвітлюються в працях деяких учених[2].

В економічній літературі здебільшого зустрічається тлумачення понять «банківська безпека», «безпека банківської системи», «економічна безпека банку», «економічна безпека банківської діяльності», «економічна безпека банківського підприємництва», «економічна безпека банківської сфери», «економічна безпека банківської системи», «економічна безпека банківського сектору регіону».

При з'ясуванні сутності банківської безпеки окремі дослідники намагаються ув'язати воедино чинне законодавство, інститути безпеки, відносини між суб'єктами банківської діяльності, фінансові й економічні інтереси економічних агентів.

Отже, банківська безпека тлумачиться як певний стан; можливість подальшого розвитку; функція держави; регулювання економічних стандартів, обов'язкових економічних нормативів і вимог; діяльність центробанку, державних органів, а також комерційних банків з управлінських функцій при здійсненні банківських операцій і угод; сукупність технічних регламентів і вимог.

Нерівнозначними є й підходи до визначення сутності економічної безпеки банківської сфери. Економічна безпека банківської системи тлумачиться як її певний стан (банківської системи як такої, найкращого використання її ресурсів), що характеризується забезпеченням фінансової стабільності банківської системи чи банків; запобігання загрозам та усунення збитків від негативного впливу на банківську систему; складова фінансової безпеки країни; здатність інститутів влади і банківської системи загалом забезпечувати стійкий розвиток банківського бізнесу і ефективне виконання банками їх економічних функцій.

Водночас, сьогодні в економічній літературі відсутнє усталене визначення сутності ФББС національної економіки. Натомість дослідники акцентують увагу переважно на поняттях «фінансова безпека банку», «фінансова складова економічної безпеки банківської діяльності», «фінансова безпека в банківському секторі», притаманних банківському мікрорівню.

Так, на думку О.І. Барановського, фінансова безпека комерційного банку – це[3, с.439]:

сукупність умов, за яких потенційно небезпечні для фінансового стану комерційного банку дії чи обставини попереджені чи зведені до такого рівня, за якого вони не здатні завдати шкоди встановленому порядку функціонування банку, збереженню й відтворенню його майна та інфраструктури і перешкодити досягненню банком статутних цілей;

стан захищеності фінансових інтересів комерційного банку, його фінансової стійкості, а також середовища, в якому він функціонує.

На наш погляд, зазначені ознаки фінансової безпеки комерційного банку, безумовно, з урахуванням синергетичного ефекту, можливості прояву ефекту «зараження», притаманних функціонуванню банківського сектору національної економіки, можна використати й при формуванні комплексного визначення фінансової безпеки останнього.

Т. Болгар наводить сутнісну характеристику поняття «фінансова безпека банків» як стану банківських установ, що характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, його здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку [4]. На її думку, основою системи фінансової безпеки банків є три підсистеми: 1) фінансової діагностики, 2) фінансових важелів і методів забезпечення фінансової безпеки; 3) контролю і аналізу результатів.

Д. Артеменко визначає фінансову складову економічної безпеки банківської діяльності як комплекс заходів з досягнення максимально можливої платоспроможності та стійкості комерційного банку, ліквідності його балансу, ефективної структури капіталу й найбільш прибуткових напрямів його вкладень, що одержується шляхом чіткого стратегічного та тактичного планування, аналізу та запобігання загрозам фінансового характеру. Її сутність полягає в забезпеченні організаційно-управлінських, режимних, технічних і профілактичних заходів, що гарантують якісний захист прав і інтересів банку, зростання статутного капіталу, підвищення ліквідності активів, забезпечення зворотності кредитів, схоронність фінансових і матеріальних цінностей [5].

Загалом з такою точкою зору можна погодитись. Однак, фінансова безпека банківської діяльності навіть за ідеальних організаційно-управлінських, режимних, технічних і профілактичних заходів не може бути забезпечена належним чином, оскільки в такому разі не враховуються вкрай необхідні для цього заходи суто економічного і фінансового характеру.

Н.М. Наточеева визначає фінансову безпеку банків як «динамічну характеристику системи елементів, взаємодія яких дозволяє формувати позитивні фінансові потоки розвитку комерційного банку» [6] і акцентує увагу на фінансовій безпеці ресурсної, кредитної, інвестиційної, дохідної і інституціональної складових комерційного банку [7, с.115-116]. Однак, таке тлумачення, на наш погляд, недостатньо коректне, оскільки якщо й можна говорити про фінансову безпеку депозитної, кредитної й інвестиційної діяльності банків, то фінансова безпека їх дохідної складової (тобто, отримання доходів) є певною абстракцією. Вірніше стверджувати не про фінансову безпеку отримання банками доходів (прибутків), а радше – про вплив певного рівня цих результуючих показників банківської діяльності на забезпечення фінансової безпеки конкретних банків і банківського сектору національної економіки загалом. Так само й правомірно вести мову не про фінансову безпеку інституціональної складової банків, під якою ця дослідниця розуміє наявність/відсутність проблемних банків, а про вплив кількості, розмірів і спеціалізації останніх на ФББС.

Поряд з вищезазначеними різновидами фінансової безпеки, Н.Наточеева виокремлює й фінансову безпеку власних коштів (капіталу) комерційного банку [7, с.116] і міжнародну фінансову безпеку комерційного банку (з огляду на перебування банків у статусі нетто-позичальників/нетто-кредиторів за міжбанківськими операціями).

Водночас, сьогодні відсутні логічно завершені дослідження щодо різновидів (складових, аспектів) ФББС національної економіки. При цьому практично не зустрічаються погляди на можливу диференціацію такої безпеки. Загалом, на наш погляд, слід виокремлювати такі різновиди ФББС національної економіки (табл.1).

Таблиця 1

*Класифікація різновидів фінансової безпеки банківського сектору
національної економіки*

Класифікаційна ознака	Різновиди
Мета	стратегічна, тактична
Статичність	функціонування, розвитку
Форма прояву	внутрішня, зовнішня
Ресурсно-функціональна спрямованість	ресурсоутворюючої складової функціонування банківського сектору, депозитна, кредитна, валютна, інфляційна, інвестиційна, боргова
Стан банківського сектору	передкризова, кризова, післякризова; звичайна, надзвичайна
Рівень достатності	достатня, недостатня, прийнятна, необхідна, гранична (порогова), надмірна
Реальність	дійсна, уявна
Стан безпеки	фактична, очікувана, потенційна
Спосіб і засоби підтримання	насильницька, ненасильницька, революційна, еволюційна
Рівень досягнення	базова, перехідна, підвищена
Ступінь забезпечення	забезпечена, незабезпечена

Джерело: складено на основі[8] та напрацювань автора

Значущість даної класифікації полягає в тому, що подібна диференціація різновидів ФББС дозволяє більш чітко виявити закономірності і певну специфіку їх формування, функціонування і розвитку та може використовуватись для визначення конкретних напрямів розбудови системи їх забезпечення і дотримання.

Оскільки банківський сектор є мезоекономічним компонентом національної економіки, а відтак має чітко виражені галузевий і територіальний аспекти функціонування, його фінансова безпека взаємопов'язана і взаємозумовлена з фінансовою безпекою держави загалом, а також фінансовою безпекою комерційних банків, їх клієнтів і контрагентів. При цьому держава впливає на банківський сектор національної економіки шляхом реалізації грошово-кредитної політики, а його безпека зумовлюється рівнем і темпами розвитку окремих комерційних банків і їх сукупності, а також соціально-економічного розвитку регіонів і держави загалом. Водночас фінансова безпека комерційних банків є хоча й необхідною, але не єдиною умовою забезпечення ФББС національної економіки. А, оскільки фінансова безпека одних комерційних банків може визначати рівень фінансової безпеки інших, регулятори повинні мати паритет впливу на всі з них без винятку, інакше фінансова безпека одних співіснуватиме з величезними ризиками інших.

На наш погляд, ФББС, по-перше, не обмежується лише її забезпеченням стосовно сектору як такого, а по-друге, неправомірно її зводити лише до збереження і ефективного використання наявного потенціалу без урахування необхідності всебічного поступального розвитку цієї дуже важливої складової національної економіки.

Отже, на нашу думку, ФББС загалом – це фінансова безпека сукупності комерційних банків, а також їх клієнтів і контрагентів, професійних учасників

фінансових ринків, регулятора ринку банківських послуг і держави, оскільки функціонування банківського сектору пов'язане з ризиками банківської діяльності, що включають в себе не лише ризики фінансових втрат банківських інститутів, але й ризики, на які наражаються пов'язані з їх діяльністю економічні агенти. Крім того, вищезазначені втрати можуть спричинити небезпеку недосягнення поставлених перед банківським регулятором цілей і невиконання чи неякісного виконання законодавчо закріплених за ним функцій, зростання тінізації національної економіки й непродуктивного відпливу капіталу за кордон, а відтак – негативно позначитись на фінансовій безпеці держави загалом.

А сутність ФББС національної економіки, на нашу думку, полягає в тому, що вона є:

сукупністю економічних, соціальних і правових відносин, що зумовлюють такий фінансовий стан банківського сектору, за якого забезпечується фінансовий суверенітет держави, стійкість банківського сектору до викликів, зовнішніх і внутрішніх загроз і ефективного використання свого фінансового потенціалу, недопущення погіршення фінансового стану всіх учасників ринку банківських послуг;

спроможністю і готовністю банківського сектору в часі і просторі захищати фінансові інтереси клієнтів, контрагентів, власників і працівників комерційних банків, професійних учасників фінансових ринків, регулятора ринку банківських послуг і держави загалом від викликів, зовнішніх і внутрішніх загроз;

суспільним благом, корисність якого зумовлюється потребою економічних агентів у збереженні їх заощаджень, якісному касово-розрахунковому обслуговуванні та кредитуванні у затребуваних обсягах на прийнятних умовах й наданні якісних супутніх банківським послуг;

сукупністю умов, за яких потенційно небезпечні для фінансового стану комерційних банків і банківського сектору загалом дії чи обставини (з урахуванням синергетичного ефекту, можливості прояву ефекту «зараження», притаманних його функціонуванню) попереджені чи зведені до такого рівня, за якого вони не здатні завдати шкоди встановленому порядку функціонування зазначених економічних агентів, збереженню й відтворенню їх майна та інфраструктури і перешкодити виконанню ними поставлених цілей, спричинити дефолти, деструкцію фінансових потоків, банківську кризу;

комплексом соціально-економічних, фінансових, нормативно-правових, організаційно-управлінських, техніко-технологічних, освітніх, виховних і режимних заходів, спрямованих на реалізацію захисту банківського сектору від зовнішніх і внутрішніх викликів і загроз й забезпечення його фінансової стабільності та стійкого розвитку.

З вищезазначеного можна зробити висновок, що ФББС національної економіки є системою, яка характеризується з сутнісної і структурної точки зору і концентрується з різних позицій, як: сукупність відносин, спроможність і готовність, суспільне благо, сукупність умов і комплекс заходів.

При цьому важливим моментом у визначенні теоретико-методологічних засад досліджуваного явища є виокремлення зони ФББС національної економіки як поєднання оптимальних параметрів фінансового потенціалу, фінансової стійкості і стабільності, надійності, бізнес- і інвестиційної привабливості, ефективності функціонування, що свідчить про можливість мінімізувати, запобігати і усувати загрози і виклики зовнішнього і внутрішнього середовища.

Водночас, не можна говорити лише про наявність чи відсутність ФББС національної економіки, а слід розглядати її максимізацію (необхідність чого прямо пропорційна передбачуваному ризику ймовірних втрат) чи мінімізацію.

Дуже важливим аспектом забезпечення ФББС національної економіки є однозначне визначення його мети, об'єктів і суб'єктів такої безпеки, а також принципів організації.

На думку Д. А. Артеменка, метою забезпечення фінансової безпеки банківської діяльності є збільшення маси отриманого прибутку, прискорення оборотності капіталу, зростання курсової вартості цінних паперів комерційного банку [5].

Натомість інші дослідники вважають, що основним завданням функціонування системи фінансової безпеки комерційного банку є підтримання: рівня керованості банківськими ризиками (при цьому актуалізація ролі ризиків в сучасному суспільстві, необхідність управління ними спряжена з концепцією безпеки діяльності і пов'язана з ідеєю оптимального розподілу ресурсу, що виділяється на безпеку) [9, с.10]; постійної фінансової рівноваги між вхідними і вихідними платежами банку та ліквідності.

На наш погляд, вищевикладені підходи до визначення мети і завдань функціонування системи фінансової безпеки комерційних банків з урахуванням синергетичного ефекту і можливого ефекту «зараження» можуть бути покладені в основу визначення мети і завдань забезпечення ФББС національної економіки.

Фінансово безпечний банківський сектор національної економіки є гарантом фінансової безпеки держави, оскільки залежно від свого якісного стану він може бути чинником як прискорення, так і гальмування економічного зростання.

Виконання ж вищезазначених цілей неможливе без формування дієвої системи забезпечення ФББС національної економіки, яка безпосередньо (хоча і різнопланово) впливає практично на всі сфери життєдіяльності тієї чи іншої країни, зачіпає інтереси всіх економічних агентів. Формування ж такої системи має базуватись на чіткому однозначному визначенні сутності ФББС; чинників, що її зумовлюють; загроз, які існують у банківській сфері; індикаторів, що характеризують рівень досяжності такої безпеки; комплексного стану ФББС національної економіки з виявленням проблем, недоліків і невирішених питань у цій царині; обґрунтованих пропозицій з підвищення наявного рівня фінансової безпеки вітчизняних комерційних банків і банківського сектору національної економіки загалом.

Водночас слід пам'ятати про те, що не можна ототожнювати ФББС економіки з фінансовою безпекою окремих комерційних банків, які його утворюють. Так, скажімо, глава ЦБ Швеції С.Ігвес, даючи загальну оцінку підходу до регулювання банківської діяльності в світі, звернув увагу на те, що «до кризи 2008–2009 років регулювання банківської діяльності було надто сконцентровано на окремих інститутах, оскільки вважалось, що система залишатиметься стабільною, поки залишатимуться стабільними її елементи, і при цьому ігнорувались ризики, створювані на системному рівні» [10].

Втім, стабільність банківського сектору не є прямим наслідком і сумарно не дорівнює фінансовій стабільності окремих банків. Безумовно, нестабільність окремих банків спричиняє зниження загальної стійкості банківського сектору, але не обов'язково зумовлює повномасштабну системну кризу [11, с.32]. Тобто, ФББС національної економіки не може бути ідентифікована з безпекою окремих комерційних банків, які його утворюють, за всіх можливих збігів загроз їм, сили, способів і наслідків їх впливу.

Крім того, саме банківський сектор є об'єктом антикризового регулювання банківської діяльності, оскільки банківська система загалом, що включає в себе й

регулюючий орган – ЦБ, не може бути таким об'єктом. Ось чому антикризове регулювання банківської діяльності має розглядатися як постійна діяльність органів державного регулювання і банківського співтовариства, спрямована на підтримання фінансової стабільності банківського сектору [11, с.41].

Систему забезпечення безпеки як банків, так і банківського сектору неправомірно обмежувати комплексом заходів лише правового, організаційного, технічного і спеціального характеру, виключаючи при цьому найважливішу сторону безпеки – економічну, оскільки саме ефективний розвиток потенціалу банку, дотримання економіко-правових нормативів дозволяють уникнути загроз його безпеці [12, с.26].

З огляду на це А.Бриштелев інтерпретує процес поетапного досягнення безпеки банківського сектору у вигляді чотирьох рівнів: дотримання нормативних вимог законодавства і нормативних актів центробанку; реалізація простого типу відтворення банківського сектору; реалізація інвестиційного типу його відтворення; підвищення рівня добробуту населення.

При цьому векторна спрямованість побудови багатоступінної системи безпеки банківського сектору має бути від більш низького рівня до вищого.

Висновки. Отже, чітке визначення сутності ФББС національної економіки є основою формування системи її забезпечення, яка в свою чергу має базуватись на розробці концепції, стратегії і тактики її забезпечення з визначенням вимог до такої системи і принципів організації, її мети і завдань, об'єктів і суб'єктів, механізму забезпечення (методів, інструментів, стимулів і важелів) і забезпечуючих підсистем (нормативно-правової, організаційно-методичної, фінансової, кадрової, технологічної, інформаційно-аналітичної, моніторингової і контрольної).

Насамперед, система забезпечення ФББС національної економіки має бути динамічною, здатною адаптуватися до змінюваних умов функціонування.

Для формування ефективної системи забезпечення ФББС національної економіки необхідно чітко визначитись з чинниками, що зумовлюють її стан і загрозами їй, а також індикаторами оцінки її рівня.

Література

1. Барановський, О. І. Банківська безпека: проблема виміру [Текст] / О. І. Барановський // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 1. – С. 7–26.
2. Магомедов, Б. А. Организационно-экономический механизм безопасного развития банковской системы [Текст] : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 (11), 08.00.10 / Биалал Алиевич Магомедов. – Махачкала, 2003. – 23 с.
3. Барановський, О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) [Текст] : моногр. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 759 с.
4. Болгар, Т. М. Фінансова безпека банків в умовах ринкової трансформації економіки України [Текст] : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.08 / Тетяна Миколаївна Болгар. – Суми, 2009. – 21 с.
5. Артеменко, Д. А. Механизм обеспечения финансовой безопасности банковской деятельности [Текст] : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.10 / Дмитрий Анатольевич Артеменко. – Ростов-на-Дону, 1999. – 32 с.
6. Наточеева, Н. Н. Финансовый механизм преодоления банковских кризисов для обеспечения устойчивого роста банковского сектора России [Текст] : автореф. дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.10 / Наталья Николаевна Наточеева. – М., 2011. – 44 с.
7. Наточеева, Н. Н. Анализ текущего состояния финансовой безопасности коммерческих банков [Текст] / Н. Н. Наточеева // Аудит и финансовый анализ. – 2011. – № 2. – С. 115–119.
8. Барановський, О. І. Філософія безпеки [Текст] : монографія : в 2-х т. Т. 2. Безпека фінансових інститутів. – К. : УБС НБУ, 2014. – 715 с.
9. Курманова, Л. Р. Вопросы регулирования экономической безопасности кредитных организаций [Текст] / Л. Р. Курманова, М. А. Путенихин // Инновационное развитие экономики. – 2011. – № 1. – С. 9–11.
10. Stefan Ingves: What is a useful central bank? [Electronic resource] : Speech by Mr Stefan Ingves, Governor of the Sveriges Riksbank / S. Ingves // Central bankers' speeches. – 2010. – 18 November. – 8 p. – Available at: <http://www.bis.org/review/r110704f.pdf>.

11. Трушина, К. В. Антикризисное управление банковской деятельности: вопросы теории и практики [Текст] / К. В. Трушина // Банковские услуги. – 2012. – № 11. – С. 30–41.
12. Бриштелев, А. Теоретико–методологические основы экономической безопасности банковской системы [Текст] / А. Бриштелев // Банковский вестник. – 2009. – № 4. – С. 23–30.

Стаття надійшла до редакції 10.08.2015

© Вовченко Р. С.

References

1. Baranovskyi, O. I. (2006). Bank security: the problem of measuring. *Economics and Forecasting*, 1, 22-23.
2. Magomedov, B. A. (2003). *Organizatsionno-ekonomicheskii mekhanizm bezopasnogo razvitiia bankovskoy sistemy*. Makhachkala.
3. Baranovskyi, O. I. (2004). *Financial security in Ukraine (assessment methodology and implementation mechanisms)*. Kyiv: KNTU.
4. Bolgar, T. M. (2008). *Financial security of banks under the conditions of market transformation of the economy of Ukraine*. Sumy.
5. Artemenko, D. A. (1999). *Mekhanism for implementation of banking financial security*. Rostov-on-Don.
6. Natocheyeva, N. N. (2011). *Financial mechanism for banking crises overcoming to achieve banking sector of Russia sustainable growth*. Moscow.
7. Natocheyeva, N. N. (2011). Analysis of current state of commercial banks financial security. *Audit and financial analysis*, 2, 115-119.
8. Baranovskyi, O. I. (2014). *The philosophy of security*. Kyiv: UBS NBU.
9. Kurmanova, L. R., & Putenikhin, M. A. (2011). Issues of regulation of credit institutions economic security. *Innovative development of economy*, 1, 9-11.
10. Ingves, S. *What is a useful central bank?: Speech by Mr Stefan Ingves, Governor of the SverigesRiksbank*. (2010, November). Available at http://www.riksbank.se/Upload/Dokument_riksbank/Kat_publicerat/Tal/2010/101118_ingves_norgesbank_e.pdf
11. Trushina, K. V. (2012). Anticrisis banking management: Theory and Practice. *Banking services*, 11, 30-41.
12. Brishtelev, A. (2009). Theoretical and methodological foundations of economic security of the banking system. *Bank Bulletin*, 4, 23 -30.

Received 10.08.2015

© Vovchenko R. S.